



Vleermuis als bondgenoot in de fruitteelt

[Zoogdierverseniging](#)

28-NOV-2024 - Vleermuizen leiden een verborgen leven en zijn in de nacht actief. Het is dus niet verwonderlijk dat deze mysterieuze dieren vroeger met angst werden bejegend. Gelukkig weten we tegenwoordig wel beter! Het zijn immers hele nuttige dieren die elke nacht enorm veel insecten vangen. Tijd dus om de voedselvoorkeur van vleermuizen te benutten en ze als bondgenoot te zien.

In dit bericht kijken we eerst naar ons eigen eten. Om alle Nederlanders van voedsel te voorzien is driemiljoen hectare landbouwgrond in gebruik. Wereldwijd heeft 40 procent van het bruikbare land een agrarische bestemming. Dat legt een grote druk op onze leefomgeving maar ook op de habitats van vleermuizen, bijvoorbeeld door verlies van leefgebied en versnippering van vliegroutes. Om het landbouwrendement zo hoog mogelijk te maken wordt veel gebruik gemaakt van gewasbeschermingsmiddelen. De schadelijke effecten van de intensieve landbouw en het grootschalige gebruik van die middelen op de natuur worden steeds duidelijker. Natuurmonumenten [wees hier in 2018 al op](#). Ook De Vlinderstichting heeft [hier informatie over gedeeld](#) in de Tweede Kamer en de alarmerende afname van insecten door het teveel aan stikstof [is door Naturalis, NIOO-KNAW en Universiteit Leiden benoemd](#).



(Bron: Daniel Hargreaves)

Gewone grootoorvleermuis met prooi

Afzien van gewasbeschermingsmiddelen is positief

In 2016 schreven we al dat er een [cocktail van pesticiden is aangetroffen in vleermuizen](#). Hoewel de aanwezigheid van pesticiden in hun lichaam niet direct dodelijk is, zijn chronische effecten op bijvoorbeeld het zenuwstelsel of de voortplanting niet uit te sluiten. In het buitenland zijn diverse studies uitgevoerd waarbij heel duidelijk de verschillende effecten op vleermuizen van traditionele versus biologische landbouw zijn aangetoond. Een uitgebreide lijst hiervan staat onderaan dit artikel. De conclusie van deze onderzoeken is dat rondom biologische landbouw veel meer vleermuizen zijn. Dat is niet zo vreemd, want het niet toepassen van schadelijke gewasbeschermingsmiddelen zorgt voor meer insecten. En vleermuizen eten veel insecten.



Ruige dwergvleermuis (Bron: Erik Broer)

Meer insecten dus ook meer overlast?

Het niet gebruiken van gewasbeschermingsmiddelen is dus positief voor insecten en daarmee voor vleermuizen. Maar meer insecten kan ook meer overlast in de vorm van plaagdieren betekenen en die moesten nu juist weg! Op dat punt vormen vleermuizen de perfecte bondgenoot. Zij zijn namelijk in staat om overlast door plaagdieren te voorkomen. Biologische landbouw levert dus een win-win situatie op. Dat is niet iets wat we zomaar verzinnen, want uit veel studies is gebleken dat het positieve effect van vleermuizen op de landbouw enorm is. Niet alleen doordat er minder insectenvraat is, maar ook doordat er minder insecten zijn die schimmels en andere plantenziekten kunnen verspreiden. Onderzoek heeft aangetoond dat de [invasieve suzuki-fruitvlieg](#) is [gevonden in uitwerpselen van de gewone dwergvleermuis](#), de meest voorkomende vleermuisensoort in Nederland.

Meedenken met fruittelers in Zeeland

In Nederland zien we steeds meer biologische landbouw ontstaan. Dat is een goede ontwikkeling, ook voor vleermuizen. De biologische telers hebben er flink baat bij als vleermuizen hun percelen makkelijk kunnen bereiken en zich daar thuis voelen.

Om de telers (en de vleermuizen) daarbij te helpen is de Zoogdiervereniging dit najaar gevraagd om samen met drie biologische fruittelers mee te denken over onder andere vleermuiskasten, verlichting en vliegroutes. Dit was onderdeel van het project Innovatieve duurzame fruitteeltsystemen Zeeland, een samenwerking tussen Delphy BV en drie biologische fruittelers, gefinancierd door de Europese Unie en de provincie Zeeland. Dit heeft een plan van aanpak opgeleverd waarbij de boomgaarden optimaal kunnen worden ingericht voor vleermuizen.



Op een koude vrijdagochtend in november zoeken Pieter-Jans Jansonius en Gerjan Brouwer naar geschikte plekken voor een vleermuiskast (Bron: Erik Broer)

Vleermuiskasten: een extra thuis

In veel Nederlandse voor- en achtertuinen hangt een vogelkastje. Een leuke manier om vogels naar je tuin te lokken. Op dezelfde manier kunnen we vleermuiskasten ophangen om vleermuizen aan te trekken. Vleermuiskasten zijn niet zomaar te koop bij de tuincentra om de hoek maar wel makkelijk te bestellen via internet, bijvoorbeeld op Veldshop.nl, Vivara Pro, Waveka en Faunus Nature Creations. Let er wel op dat de [vleermuiskast goed hangt](#). De vleermuiskasten bieden dan een extra slaapplek overdag maar kunnen, bij de fruittelers bijvoorbeeld, ook een plek vormen waar vleermuizen tijdens de nacht even kunnen uitrusten of hun prooi kunnen opeten. Dat vleermuiskasten nuttig zijn in de fruitteelt is mooi voor de telers, maar wist u dat vleermuizen ook de vlinders van de [eikenprocessierups eten](#)? Of heel veel muggen vangen die ons in de nachtelijke uurtjes kunnen wakker houden. Kortom, prima bondgenoten, die vleermuizen!

Meer informatie

- [Effect vleermuizen op rijst.](#)
- [Diverse agricultural landscapes increase bat activity and diversity: Implications for biological pest control.](#)
- [Novel perspectives on bat insectivory highlight the value of this ecosystem service in farmland: Research frontiers and management implications.](#)
- [Insectivorous bats provide significant economic value to the Australian cotton industry.](#)
- [Benefits of organic olive farming for the conservation of gleaning bats.](#)
- [Does organic farming enhance biodiversity in Mediterranean vineyards? A case study with bats and arachnids.](#)
- [Organic farming sustains bats in Mediterranean farmland.](#)
- [A bat a day keeps the pest away: Bats provide valuable protection from pests in organic apple orchards.](#)
- [Insect Pest Pheromone Lures May Enhance the Activity of Insectivorous Bats in Mediterranean Vineyards and Apple Orchards.](#)

Tekst: Erik Broer, [Zoogdiervereniging Gerjan Brouwer](#), [Delphy B.V.](#)

Foto's: Jeroen Willemsen; Erik Broer; Daniel Hargreaves



Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling: Europa investeert in zijn platteland.

<https://www.naturetoday.com/intl/nl/nature-reports/message/?msg=33135>